

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTKIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—, — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem vsaka beseda Din 0.50

Štev. 60 * Maribor, četrtek, dne 25. maja 1939 * Leto XIV

Nihče ne bo iztrgal delavstvu opravičene zavesti . . .

V naravi kapitalizma je, da se bori proti enakopravnosti delavstva v družbi, ki mu v ta namen porablja vse pomočke, ki so mu na razpolago. Tako se zanaša na svojo kapitalistično moč, da rabi v svojem boju proti splošnemu kulturnemu napredku delavstva svojo gospodarsko premoč v politiki in gospodarstvu ter kadar to ne zadostuje, poseže po nasilstvu, s katerim zatira vsakršne poizkuse borbe delavstva za socialni in kulturni napredek. Ni mu svet zakon, ni mu sveto načelo, da ima vsaka stvar pravico braniti svoje življenje in pravice do življenja.

Delavstvo vsega sveta pa ve in smatra, da ima pravico braniti svoje življenje pravitko in moralno še bolj opravičeno kakor ona stran. Vsa naravna borba kapitalizma proti delavstvu vendar ne more nikdar iztrgati delavstvu iz srca prepričanje in vero, da je tudi ono del družbe in da je opravičeno boriti se za svoj obstanek.

Tudi deloma izvršene volitve obratnih zaupnikov so dokazale, da delavska pravica živi v srcih delavstva in da odklanja vsakršno hlapčevstvo, ki bi se pojavilo v interesu odprave delavskih pravic v javnem življenju.

Nel Delovni sloji so predvsem po vsaki pošteni moralni opravičenosti, da zagovarjajo svoje pravice. Moralno pravico imajo, da imajo tudi svobodo v tem boju, ker je boj moralno in socialno opravičen.

Teža čuta in te zavesti delavstvu ne bo nihče iztrgal iz srca. Vsa krivična reakcija se lahko postavi na glavo, vstopa v delavska srca ne bo nikdar imela, ker je borba za socialne pravice naravna stvar.

Razvoj je večkrat nerazumljiv

Dogodki, ki učinkujejo pogubonosno kakor eksplozija, pa vendarle večkrat sproščajo duha nove dobe.

V zgodovini čitamo, da so se dogodki razvijali časih logično, časih pa tudi tako, da prvi hip ne moremo opaziti med njimi logične zveze. V zmoti bi bili, če bi trdili, da ni povsod vzročnih zvez, čeprav so često prav različne.

Zdi se nam, vsaj danes, če motrimo dogodke, da imamo predvsem dva globlja logična vzroka, ki povzročata, da se dogodki vrše dinamično ali z eksplozijami. Eksplozije so produkt napetosti, nenormalnega razmerja med dvema silama, ki ali trčita ali pa se s silo razhajata. Dinamika, ki sili k eksplozijam in jih povzroča, je torej stvar, ki skuša napetost odpraviti in sile izravnati.

Dogodki v današnjem razvoju so podobni takim eksplozijam. Izravnati hočejo nekaj, in sicer s silo, ker ne gre zlepa.

Eksplozija ima lahko dobre, slabe, trajne ali le trenutne uspehe, ki so odvisni od tega, ali ima namen ublažiti napetost dinamičnih sil ali ne.

Nevarnost pri takih dinamičnih eksplozijah je ta, da so posledice lahko take ali pa tudi drugačne kot se domneva.

Napoleon je razvil vso svoje žilavost v tedanji anahronistični družbi (družbi, ki ni bila v skladu z razvojem časa). Lepo se je razvijala stvar. Toda za preživo dinamiko je nastopila reakcija, ki je spravila svet zopet v normalni tir razvoja.

Angleško-sovjetsko ruski-francoski pakt pred sklenitvijo

Pogajanja v Ženevi zaključena

Ob priliki zasedanja Društva narodov v Ženevi so se vršili razgovori med zunanijima ministroma Anglije Halifaxom, Francije Bonnetom in ruskim poslanikom v Londonu Majskim.

Francija je izdelala kompromisni načrt, ki se naslanja na načela, ki so se uveljavila v jamstvenem dogovoru s Poljsko in v prevzetih jamstvih za Ro-

munijo ter na načelo enakosti medsebojnih obvez, ki naj bi jih sprejele Rusija, Anglija in Francija za vzajemno sodelovanje.

Rusija pa se je odrekla svoji prvotni zahtevi, da bi zapadni velesili sprejeli tudi do baltških držav enake obveznosti kakor sta jih do Poljske in Romunije.

Anglijo in Francijo, da prideta na pomoč Belgiji, Holandski in Švici, ne bi mogel prisiliti Rusijo, da pride s svojimi letali na pomoč. Ako bi se sklenila splošna zveza Anglije, Francije in Rusije, bi neminovno nastala dva ideološka bloka. Vsaka srednja pot za reševanje mednarodnih vprašanj bi bila izključena. — Ali ni španski poslanik v Londonu izjavil, da bi Španija nemudoma sklenila vojaško zvezo z Nemčijo in Italijo, ako bi bil sklenjen dogovor o medsebojni pomoči med Anglijo, Francijo in Rusijo?

3. Ako bi Anglija in Francija vtežali preveč ozko ali preširoko zvezo z Moskvo, bi lahko prestrašili Poljsko in Romunijo in s tem razbili vse, kar sta v dveh mesecih s trudom ustvarili.

4. Z ali brez Rusije bi zapadni velesili izpolnili svoje obveznosti do Varšave in Bukarešte.

Kako presojo Chamberlainove izjave

Pretekli teden je govoril Chamberlain v angleškem parlamentu o ruskih zahtevah in angleškem stališču glede sklenitve jamstvene pogodbe s Sovjetsko Rusijo. O govoru Chamberlaina piše Perlinax v »L'Ordre«:

1. Brez dvoma s Sovjetsko Rusijo, toda sodelovanje naj bi se omejilo samo na vzhodno Evropo. Anglija, Francija in Rusija bi bile solidarne samo v koli-

kor bi šlo za izpolnitev jamstev, ki so jih prevzele te države napram Poljski in Romuniji. — Baltiške države naj bi ostale izven te kombinacije, ker je, kar se tiče teh držav, stvar Rusije, da da znak za vojno. Ni sprejemljivo, da bi bila Rusija sodnik o miru in vojni.

2. Nobena splošna zveza, noben medsebojni dogovor o pomoči, ki bi vezal

Podpis nemško-italijanske vojne zvezne pogodbe

v Berlinu

V ponedeljek dne 22. t. m. je bila podpisana vojna zvezna pogodba med Nemčijo in Italijo. Podpisala sta jo von Ribbentrop in grof Ciano (oba zunanja ministra). Pogodba ima sedem točk, s katerimi se obe državi obvezujeta, da druga drugo podpirata politično, diplomatsko in vojaško v obrambi interesov ter v ta namen sodelujeta v vojaških stvareh in v vojnem gospodarstvu. Obe sklepata tudi premirje in mir v popolnem soglasju. Pogodba velja za dobo desetih let. Pogodba stopa s pod-

pisom v veljavo. Po desetih letih se pravočasno domenita obe o podaljšanju pogodbe.

Poslednji poziv na sodelovanje

Italijanski časnikar Gayda, ki vodi od režima vzdrževani list »Giornale d'Italia« piše iz Berlina ob priliki podpisa nemško-italijanske vojne zveze, da je to poslednji poziv demokracijam na sodelovanje.

Napetost med Nemčijo in Poljsko

radi Gdanska

V Galkovu na meji Gdanska in Poljske je prišlo do napada nemških napadalnih oddelkov na poljsko carinarnico. Poljski komisar je zahteval intervencijo gdanskega senata. Ta je intervencijo odklonil. Nato je poljski komisar sam

odšel na lice mesta ogledat razdejanje. Pri tej priliki je njegov šofer ustrelil enega izmed napadalcev.

Napetost pa je popustila, ker je gdanski senat naknadno sprejel zahteve poljske vlade, da zajamči mir.

Palestinsko vprašanje

Sedaj so razburjeni Judje

Angleška vlada je izdelala nov predlog glede Palestine. V duhu tega predloga bi Palestina ne postala židovska, niti arabska, ampak bi imela mešano vlado iz ene tretjine Judov in dveh tretjin Arabcev. V prihodnjih desetih letih bi se smelo doseliti v Palestino samo še 75.000 Judov.

S to rešitvijo so sedaj najbolj nezadovoljni Judje. Poprej so delali nemir Arabci, sedaj pa povzročajo skrbi angleški vladi Judje, ki demonstrirajo in stavkajo proti temu načrtu.

Zato nas dogodki ne smejo presenečati, ampak krepiti v veri in prepričanju, da kulturni razvoj gre svojo pot ter morda s svojo dinamiko le sprošča duha nove dobe.

In tudi najnovejši dogodki kažejo v to smer.

Novi davki v Italiji

za kritje vojnih izdatkov in stroškov oboroževanja

Finančni minister Thaon de Revel je v korporacijski zbornici najavil uvedbo novih davkov. V letih 1922 do 1936 so znašali italijanski proračuni po 22 milijard lir, v letih 1936 do 1939 pa so izdatki presegali dohodke za 42 milijard lir. Sedaj znaša proračun 32 milijard lir. Za kritje primanjkljaja in večjih izdatkov bodo potrebni novi davki.

Pred volitvami na Madžarskem

Teden dni pred volitvami je na Madžarskem prepovedana vsaka javna agitacija. Za volitve je postavila vladna stranka 158 kandidatov, socialni demokrati 51 in razen tega gre v volitve še cela vrsta desničarskih strank, ki so izrazito fašistično nastrojene.

Ni dvoma, da bo vlada imela večino.

Nad tri milijarde dinarjev meničnih dolgov imajo kmetje

V 27. mesecih so odplačali 273 milijonov dinarjev.

Zemljiški dolгови so bili rešeni z naredbi o likvidaciji kmetijskih dolgov, ki je bila uveljavljena dne 28. septembra 1926. I. Z naredbi je država prevzela rešitev tega problema. Praktično pa vrši to nalogo Priviligirana agrarna banka.

Pabu so prijavljeni vsi dolгови. Čim se preišče njih formalna stran, se dovoljuje primerna vsota na tekoči račun. In Pab zahteva od dolžnikov plačilo dolga. Z njimi nimajo upniki — glavno banke — nič več opravka. Pab ima možnost, da z izvršbo izterja dolg.

Prijavljenih je skupaj 776.475 dolgov v znesku 3.100.804.454 dinarjev. Od te vsote je prijavljenih centrali v Beogradu din 407.173 dolgov v znesku 1.605.519.207.24 dinarjev. Filijali v Zagrebu 148.648 dolgov v znesku 506.282.509.37 dinarjev. Sarajevska filijala je prejela 107.364 dolgov v znesku 397.810.939 dinarjev. Skupaj so denarni zavodi (1030) prijavili 461.418 dolgov z zneskom 1.966.280.434.44 dinarjev in zadruge (1398) 315.057 dolgov v znesku 1.134.524.019 dinarjev in 56 para.

Od tega zneska je definitivno prevzetih 1.026.494.540.81 dinarjev. Iz formalnih razlogov je vrnjenih 219.121.980 dinarjev 45 para. Ostanek pa bo treba obračunati.

V 27. mesecih — do konca I. 1938. — so vplačali kmetje skupaj 273.808.215 dinarjev 63 para. Samo v letu 1938. pa 130.334.282.27 dinarjev.

Treba pa je poudariti, da se je posel terjatve vršil po začasnem proračunu. Glavno je, da se ne pojavi zastanek.

Predlagalce menic je odobrena skupaj vsota 824.296.509 dinarjev. Od tega je s 3 odst. obveznicami za likvidacijo kmetijskih dolgov obračunanih 204.892.903 dinarjev. Ostanek je v gotovini obračunan.

»R. N.«, B.

Anglija ni izročila čeških naložb Nemčiji. — Chamberlain je zanikal, da bi bila Anglija izročila Nemčiji del čeških naložb v Angliji. Časopisi so poročali o nekaj tih milijardah čeških kron.

Časnikarski kongres

prišel v Zagrebu in zaključil v Splitu.

V Zagrebu se je vršil v nedeljo, dne 20. maja kongres »Jugoslovenskega novinarskega združenja«. Kongres je potekel v popolni sloji. Kot gosti so bili na kongresu: zastopniki vlade in minister za socialno politiko Rajaković, predstavniki najrazličnejših oblasti in gospodarskih ustanov ter verskih zajednic. S kongresa so bile poslane brzojavke kralju, knezu-namestniku in predsedniku vlade.

V brzojavki na ministra predsednika prosijo časnikarji, da »na osnovi danih obljub dela na to, da se pokoininsko zavarovanje novinarjev izpopolni«.

Minister za socialno politiko Rajaković pa je govoril tako-le: »Pred seboj imamo dve nalogi, ki služita istemu cilju: Znana so stremjenja vlade v eni in drugi smeri. Pooblaščen sem od predsednika vlade Dragiša Cvetkovića, da vam povem, da bo to dosledno izvedel, kolikor bodo razmere, ki jih vi odlično poznate, dovolile in omogočile.«

Udeleženci kongresa so se iz Zagreba

podali v Split, kjer je bil kongres zaključen in so novinarji poslali pozdrav dr. Mačku kot borcu za svobodo tiska.

Ta novinarski kongres je bil 20. od ustanovitve »Jugoslovenskega novinarskega združenja«.

Novinarjem je bilo obljubljeno, da bodo dobili specialno pokojninsko zavarovanje z mnogo krajšo čakalno dobo in polno starostno rento po 25. letih nepretrganega dela.

Novinarji v Sloveniji so bili že doslej obvezno zavarovani pri Pokojninskem zavodu, ostali novinarji na jugu pa so lansko leto postali člani Pokojninskih zavodov, samo s to razliko, da se jim štejejo leta od 1927 dalje in je v to svrhu država prispevala okroglo 12 milijonov dinarjev.

Predsednik združenja je beograjski časnikar Sokolović. Na kongresu je pozdravil v imenu organizacije inozemskih novinarjev v Jugoslaviji bolgarski časnikar Georgiev.

Pred 30-imi leti

Dr. Šušteršič in dr. Tavčar skrbita za svojo čast

»Rdeči prapor« z dne 22. maja 1909 je poročal:

»Kdor hodi kaj po Prešernovih ulicah, je zadnje mesece večkrat opazil v oknu Schwentnerjeve knjižarne karikature slovenskih pisateljev in umetnikov, ki jih je izdelal zelo nadarjeni slikar Smrekar. Bili so karikirani Cankar, Aškerc, Golar, Levstik, dr. Prijatelj, Zorka, Kvedrova, Grohar, Kristan, Smrekar sam itd., itd. Pristni humor teh karikatur je vsakomur ugaljal in menda ga ni bilo med karikiranci mizantropa, ki se ne bi sam nastajal ob svojem konterfetu. A naenkrat je gospod Schwentner dobil velebradni dopis, ki se je glasilo: »Na podlagi § 7 ces. naredbe z dne 20. aprila 1854, št. 96 drž. zak., pozivlja vas podpisana oblast (mestni magistrat), da nemudoma odstranite iz svoje izlozbe podobe, katera predstavljajo dr. Tavčarja, zmaja, ljubljanskega škofa, papeža in dr. Šušteršiča, ker vzbujajo javno pohajšanje (§ 516 k. z.). V slučaju, da se ne bi pokorili, morala bi se doseči odstranitev omenjene podobe izvršitnim potom in zapadli bi globi 20 K« itd. — »Rdeči Prapor« se je ponorčeval, da se je najbrže zmačutil užaljenega, pa je nagovoril mesnega župana — naj izda tak odlok.

Politične kupčije in trgovsko - obrtna zbornica

»Rdeči prapor« z dne 25. maja 1909 poroča: »Veliko sitnosti so doživeli liberalci v Ljubljani na zadnji seji trgovsko - obrtne zbornice. Klerikalci in Nemci so se hoteli maščevati, ker je predsednik Lenarčič onemogočil predzadnje sejo, ki je imela voliti zastopnika v železniški svet... In maščevali so se z bombom. Dr. Ambrosiitch je namreč predložil liberalno - nemško pogodbo za skupen nastop v deželnem zboru 1905 in klerikalci so porabili priliko za najveherentnejše napade na Hribarja. Pogodba sama na sebi ni nič novega... Ampak najpikantnejše v celni kompromisni zadevi sploh ni bila vsebina, temveč neka druga malenkost. Župan Hribar je večkrat javno trdil, da ni podpisal pogodbe z Nemci. Dr. Ambrosiitch je pa prinesel spis, na katerem so podpisali nemških veleposelnikov Schwega, dr. Schafflerja in grofa Barbota ter slovenskih liberalcev dr. Tavčarja, Grassellja in — Hribarja.«

Iz soc. gibanja

poroča ista štev. »Rdečega praparja«:

»Deželna organizacija za Goriško je nastala sodruga Josipa Petejana, ki je vodil do sedaj organizacijo stranke v Pulju, kot tajnika in blagajnika deželne in kraje organizacije v Gorici...«

Zaplemba vsega zlata na Japonskem

Dolgotrajna vojna Japonske s Kitajsko je požrla vse finančne zaloge države

Izčrpane so vse zlate zaloge države, ki jih je Japonska porabila za nakup surovin in industrijskih izdelkov v inozemstvu. Davki so bil povišani toda naglo usihajo. Država zapleni zaradi tega vse privatno zlato, kar bo zadoštovalo le za kake tri mesece. Japonska je gospodarsko pred bankerotom, ker ji zavezniki ne morejo dati zahtevanega posojila, druge države pa so ji zaradi japonske politike odklonile vsakršno posojilo.

Pred kongresom socialistov v Franciji

Dne 27. do 30. maja t. l. se bo vršil v Nantesu redni kongres francoske sekcije delavske internacionale (socialistične stranke). Kongres bo razpravljal o socialnih, političnih in strankinih stvareh.

Poročilo poda strankino vodstvo kolektivno, ne več tajnik, kakor je bil običaj.

Tisk že objavlja projekte resolucij dveh smeri, in sicer Faureja, Severaca in drugih, desnice Brackeja in Giromskega ter centra okoli Bluma. Vsi projekti nosijo tudi podpis Bluma, kar doslej ni bilo.

Meščanski tisk že piše o »krizi« socialistov. Iz različnega presojanja položaja nastajajo razlike v naziranju glede konkretnih vprašanj. Vse to pa v demokraciji ne more povzročati krize v stranki.

Doma in po svetu

V dobi preganjanja kristjanov so njih organizacije snovale poleg duhovnih tudi socialne organizacije, nekake verske komune, v katerih je bilo življenje in gospodarstvo skupno. — Takrat so tvorili te občine večinoma siromašnejši sloji. Že Kristus je izganjal iz templja farizeje in verižnike in jim očitaj, da onečaščajo sveti prostor. Položaj cerkvenih predstavnikov pod rimskimi cesarji v poziciji preganjanja ni bil ugoden. Zato so si poiskali pot, kako priti v stik z onimi, ki kaj imajo, ki so gospodarji v družbi. Tedaj pa je bilo treba opustiti stara načela komunizma, to je skupnosti in enakosti. V taboru gospodujočih je bilo prijetneje živeti in prevzeti politično vlogo posredovalcev med gospodujočimi in podložniki, da pokorno služijo »višjim« interesom družbe. Tako je nastalo sodelovanje z oblastniki in tirani nad ostalim narodom, pravice naroda pa so se spremenile v pokornost.

Ali je »Slovenec« za svobodo tiska in mišljenja ali ne? Na kongresu novinarjev so poslali pozdrav dr. Mačku kot borcu za svobodo tiska in mišljenja. O tem pozdravu poročajo drugi listi. »Slovenec« pa ga je v svojem poročilu zamolčal.

Ljudje, ki imajo privide. »Samouprava« glavni organ JRZ piše: »Poslednji trije meseci predstavljajo ero popolnega političnega premirja v Jugoslaviji. V vseh političnih krogih kakor tudi v naši javnosti se pojavlja vse večji optimizem in gotovost...«

Banovinska skupščina JRZ v Novem Sadu. Kakor poroča beograjska »Politika« je bila v Novem Sadu banovinska skupščina JRZ. Na skupščini je poslanec Djura Janković izjavil, da je zoper volitve novega odbora, ker so »te volitve proti duhu pravil stranke, poleg tega pa mi je dr. Milan Stojadinović izjavil, da ne bo priznal izvolitve novega odbora«. Po teh besedah je nastal v dvorani nemir. Skupščina pa je s 106 proti dvema glasovoma sklenila, da se izvedejo volitve.

Pri volitvah obratnih zaupnikov, ki so se vršile do objavljenja odloka o odlaganju volitev je bilo v Sloveniji izvoljenih: 495 zaupnikov svobodnih strokovnih organizacij proti 10 zaupnikom ZZD. Dobile pa so organizacije URSSJ 230, NSZ 105 in JSZ 160 zaupnikov. —

Zagrebski uslužbenci električne cestne železnice so si izvolili za zaupnike člane URSSJ. Uslužbenci električne železnice v Zagrebu so imeli volitve zaupnikov. Postavljeni sta bili dve listi. Lista svobodnih strokovnih organizacij URSSJ in lista Hrvaškega radniškega saveza. Na listo URSSJ je odpadlo 426 glasov in 7 mandatov, na listo HRS pa 137 glasov in 2 mandata.

Skupščina nacionalnih železničarjev v Splitu dne 20. t. m. je morala biti prekinjena, ker je večina prisotnih bila proti ... »Upravi in so navzoči z vzklikanjem dr. Mačku in petjem hrvatskih pesmi zapustili dvorano.

V Sisku stavkajo občinski delavci, ker je mestna občina odbila njihovo zahtevo po povišanju mezd od din 3 na din 450 na uro. »Hrvatski dnevnik« piše: »Res je čudna skrb predsednika, po poklicu veleindustrijskega, za varovanje občinskih interesov. Samo da predsednik pozablja, da mestna občina ni kapitalistično podjetje, kakor so njegova podjetja, čiji cilj svrha bi bila kapitalistični profit.«

Občinski svet stavka proti županu. V Osijeku je župan uvedel takso na reklamo. Proti tej taksi so nastopili vsi trgovci in obrtniki. Župan je hotel preko teh protestov, toda upr se mu je občinski odbor, ki naenkrat ni maral več hoditi na seje. Za kvorum bi bilo potrebno 13 občinskih svetnikov, prišlo pa jih je na sejo samo devet. Župan je potem sklical sejo odseka, ki je sklenil takso ukiniti.

Obsojen terorist. Pred sodiščem v Kosovski Mitrovici je bil obsojen dimnikar Stepan Jurček na 30 dni zapora, ker je dne 30. oktobra vrgel v dvorani, kjer se je vršil koncert Abraševića bombo s plinom za solzenje in s tem ogrozil zdravje in življenje ljudi.

700.000 za potnine je prejel bivši ban zetske banovine Pera Ivanišević. Prebivalci so ga poznali pod imenom Pera putnik.

Jugoslovanski trgovinski minister Tomić je odpotoval na povabilo francoskega zunanega ministra Bonneta v Pariz, kjer je bil minuli ponedeljek odprt pariški velesejem.

Glasovanje o spremembi ustave na Danskem. Dne 23. maja je na Danskem pričelo glasovanje o spremembi ustave. Od 2,173.420 volilcev jih mora glasovati za spremembo 45 odstotkov ali 978.039. Spremembo je predlagala socialno demokratična stranka in z njo zvezani radikali.

Predstavnik grške vlade bo odpotoval v London, kjer se bo pogajal z angleškimi finančnimi krogi za najete večjega posojila.

Maršal Čankajšek je izjavil, da se bo Kitajska borila do končne zmage ter tako preprečila nadvlado blazne manjšine.

Zabrana hipotekarnih zadolževanj v Nemčiji so prepovedali vsakršno hipotekarno zadolževanje, da bi omejili gradbo privatnih stanovanj.

Vodja nemške delovne fronte Robert Ley je poklonil španskemu narodu večjo pošiljko pšenice in drugega živeža ter opremo za otroško polikliniko z raznim sanitetnim materijalom.

Zalostna slika s podeželja. V Sotenskem blizu Šmaria je posestnikov sin Jože Vrbovšek s strelom v trebuh ubil 45 letnega hlapca Franca Jereba. Vrbovšek je Jereba zvalil v klet in ga tamkaj ustrelil. Pri zaslišanju je izjavil, da ga je najel posestnik Pošak, kateri je bil Jerebo dolžan 20.000 din, pa bi bil rad, da bi mu jih ne bilo treba vrniti.

Velikanski roji kobilic so se pojavili v južni Bolgariji, kjer pustošijo polja in nasade.

Mali vodljivji zrakoplov K 2 ameriške vojne mornarice je pri pristajanju počil. Ker pa je bil polnjen s helijem se ni zgodilo ničesar hudodega. Balon je padel z višine 30 metrov na tla, vseh 58 mož posadke je ostalo živih.

Naši izseljenci so včasih le redko imeli priliko, da bi nas obiskali. Zadnja leta pa so vpeljani organizirani skupinski obiski naših rojakov. Prav je tako, kajti potrebno je, da vzdržujemo žive vezi z izseljenci. Ob vsakem ljubljanskem velesejmu prihajajo večje skupine in tudi letos se jim nudi lepa priložnost med velesejmom od 3. do 12. junija, ker so tedaj v veljavni vozne olajšave za obiskovalce velesejma v številnih državah. Tako bo n. pr. veljal letos v Nemčiji ter Češko-Moravskem protoktoratu 25 odst. popust, v Bolgariji 50 odst., na Poljskem 33 odst., v Italiji 30 odst., v Franciji, Grčiji, Romuniji, Švici in na Madžarskem 25 odst. popust. Na jugoslovenskih železnica pa imajo brezplačen povratek.

C. Nordhoff in J. N. Hall:

60

HURIKAN

Terangi se je srečno vrnil v cerkev. V tem času so iskali v njej zavetja vsi, z izjemo Fakahaua in nekaterih drugih mož, ki so čepeli na tleh pred južnim vhodom v cerkev. Ničče ni omenjal svoje bojazni, toda vsi so si bili enakih misli. Storili so kar so bili mogli. Preostajalo jim je samo še, da počakajo na to, kaj je nameravalo morje z njimi. Kipeče morje, ki se je v razdalji komaj par sto metrov prelivalo preko koralnega pasu je rjulo in butanje valov je udarjalo kot grom na njihova ušesa ter jih je glušilo. Pena, ki jo je metalo čez cerkveno streho, se je zgostila v gosto meglo, ki jim je zaprla vsak razgled po okolici. Od časa do časa je ta ali oni izmed mož pogledal okoli cerkvenega ogla, toda ničesar ni bilo videti kot najbližje palme, ki so se bičane od viharja priklanjale in vile.

Potem pa je prišel trenutek, ko so možje, čijih telesa so spričo grozeče nevarnosti postala občutljiva kot najbolj občutljiv instrument začutili, da se tresne zemlja pod njimi; to je moglo biti le predznak, da je treba pričakovati strahovitega naskoka sovražnjih elementov, kakor ga dotlej še niso bili doživeli. Takoj nato je nizek val obilnil zidovje cerkve; kot majhni jeziki se je razlila voda in tik pred njihovimi nogami poniknila v pesku.

Terangi je okrenil z glavo in se ogledal za poglavarjem, ki je srepolo zrl pred se. Čakali so ... še niso hoteli verjeti, kar so bili videli na lastne oči ...

da njih veliki sovražnik, morje, nazadnje le prihaja...

Sledil je nov val; bil je komaj močnejši od prvega, toda ga je presegel in se končno po razjedenih tleh odtekel v laguno. Potem so sledili taki valovi puhajoč in sikajoč hitro drug za drugim ter se razpršili v vetru; raztegnili so se kot da bi bil odprl pahljačo in kopali majhne jarke v pesek, predno so jih zgubili možje izpred oči.

Terangi se je nagnil na stran in zarjovel poglavarju na uho: »Ali si videl, Fakahau...? In vendar je središče orkana še daleč proč od nas! Cerkev ne bo vzdržala...«

Poglavar je prikimal. Moza sta vstala in stopila v cerkev; ostali so jima sledili. Skozi oba vhoda so bili že vdrtli majhni potoki v notranjost; hitro je voda zalila tla in v njej se je videl kot v ogledalu odsev luči svetilk in sveč. Matere, okoli katerih so se gnetli otroci in se jih krčevito oprijemali, so z izrazom nepopisne groze v očeh gledale ta znamenja neposredne nevarnosti. Noge potegnjene visoko od tal čisto k sebi so sedele na klopih, kot da bi bile verjele da so na varnem, dokler jih ne doseže voda.

Oče Pavel je stal pred oltarjem, jokajoče dete na rokah. Poglavar se je dotaknil njegove rame.

»Oče, cerkev ne nudi nobenega varstva več,« je rekel. »Moramo se zaupati palmam.«

»Ne, sin moj,« je rekel duhovnik mirno. »Sezidal sem te cerkev z božjo pomočjo, da bo kljubovala morju in viharju. Ona nas bo varovala!«

»Pridite oče,« je dodal Terangi s povdankom. »Pripravil sem vam mesto na enem izmed obeh purau-dreves. Morje se že razliva čez kopno in še vedno narašča. Skoro se ne bo mogoče več rešiti. Vsi

ki bodo ostali tu morajo postati žrtve valov!«

Predočite si to sceno! Tuljenje viharja, ki se meša s hrumenjem morja, voda, ki neprestano narašča in že pokriva tla tako visoko, da sega do gležnjev... Predstavljajte si pa tudi, ako si morete, neporušljivo zaupanje starega duhovnika v njegovega Boga in njegovo cerkev...!

Očeta Pavla ni bilo mogoče pripraviti do tega, da bi bil zapustil cerkev, pa naj si sta mu moža, ki nista delila njegovega prepričanja, še tako prigovarjala. Prav tako pa tudi on ni hotel nikomur prigovarjati, da bi bil ostal pri njem proti svoji volji. Stopil je na klop, da bi govoril navzočim, ki so se drenjali okoli njega, hoteč slišati njegovo besedo.

»Otroci moji, poglavar je mnenja, da nas cerkev ne bo več dolgo varovala. Jaz nisem tega mnenja. Bog nas vidi. On pozna našo stisko. Nikakor ne bo dopustil, da bomo poginili. Toda vsakemu izmed vas je na prosto dano, da stori, kar se mu zdi najbolj prav. Tisti izmed vas, ki hočete iskati zavetja na drevesih morate sedaj od tod. Bog vas blagoslovi in varuj!«

Tako zelo so ljudje zaupali očetu Pavlu, da so mnogi sklenili ostati v cerkvi. Nekaterim stariim ljudem tudi ni preostajalo drugega, kajti bili so prešlabi, da bi se bili mogli izpostaviti sili viharja in dežja. Pozneje so mi opisovali slovo, ki je moralo biti v tem trenutku v resnici težko, da se je človeku trgalo srce onim, ki so šli ven, v neurje, nič manj kot onim, ki so ostali, eni kot drugi so se zavedali kako malo je bilo upanja na rešitev...!

(Dalje prihodnjič)

Iz naših krajev

All si že poravnal naročnino? Ako se ne, izpolni svoje dolžnosti!

LJUBLJANA

CELJE

ZAGORJE OB SAVI

Rudarji v koloniji brez vode. V torek, dne 23. t. m. je prišlo večje število rudarskih žen iz kolonije na občino se pritoževati radi stalnega pomanjkanja vode v koloniji. Mi sicer ne vemo kaj je vzrok temu, vendar čudno se nam zdi, da se prebivalci višje ležečega kraja, kakor je kolonija ne pritožujejo nad pomanjkanjem vode. Na vsak način bo morala občina najti pota in sredstva, da uredi vodovod tako, da bo za vse dovolj vode.

HRASTNIK

V rokah takšnih je lepša bodočnost delavstva. Na nedeljskem predavanju je bilo opaziti marsikaj zanimivega in tudi razveseljivega. K predavanju sta prišla med drugim mož in žena, ki ju nikdo v Hrastniku ni poznal. Ves čas sta z izredno pazljivostjo ni zanimivim sledila besedam govornikov. Po predavanju sta se vsa srečna zglasila ter povedala, da sta čitala v »Delavski Politiki« o napovedanem predavanju v Rimskih Toplicah, kjer je žena zaposlena, mož pa le pri priložnostnem delu. Kljub dežju sta šla poldrugo uro peš na postajo Zidani most in sta morala ravnatako popoldne zopet v nalivu isto daljavo od Zidanega mosta peš nazaj do svojega doma. Kljub temu sta bila vsa vesela, da sta se podala na to pot in izjavila, da bosta prišla tudi prihodnjič, če bo zopet kje v bližini predavanje, ker jima je pač ta nedeljski dan najlepša zabava. — Ravno tako je prišel peš čez hrbe naš stari znanec iz Trbovelj, s. K., doma z našega obmejnega podeželja, ki je bil do letošnje pomladi skozi 6 mesecev brezposeln, ampak »Delavske Politike« ni opustil, za njeno naročnino si je izposojal denar in ga vrnil ob prvem izplačilu, ko se mu je pomladi zopet posrečilo dobiti delo. Kjerkoli imamo v bližini ali daljnji okolici Trbovelj predavanje, povsod opazimo med poslušalci s. K., kakor se vsikdar dobre volje dobrodušno smehljajo med sodrugi, srečen, da je med svojimi, ki iščejo izobrazbe in notranje opore za daljnje boje socialne enakopravnosti.

KRANJ

Z občnega zbora krojaških pomočnikov in pomočnic. Krojaški pomočniki in pomočnice organizirani v »Osrednjem društvu oblačilnih delavcev« so imeli v nedeljo, dne 21. t. m. v »Cankarjevemu domu« svoj drugi redni občni zbor. Iz poročil funkcionarjev je bilo razvidno, da je bila podružnica v prvem letu svojega poslovanja zelo aktivna. Podružnica je pred kratkim vodila borbo za zboljšanje delovnih razmer krojaških pomočnikov in pomočnic. Vseled nerazumevanja nekaterih mojstrov in mojstric so morali pomočniki in pomočnice stopiti v stavko in šele potom nje doseči uspehe, kakršne smo pač mogli pričakovati. Ugotovilo se je, da se doseženi sporazum v splošnem izvaja. Krši se le v dveh primerih s strani krojačic. Sklenilo se je, da organizacija dotične krojačice opozori na striktno izvajanje sporazuma. Zastopnik centrale s. Prezelj je vzpodbujal navzoče, da vztrajajo na tej poti in da še nadalje s tako vnemo in požrtvovalnostjo delujejo za organizacijo. Pri volitvah novega odbora so bili potrjeni dosedanji odborniki in sicer je za predsednika še nadalje ostal s. Štucin, podpredsednik s. Korenčan, tajnik s. Žakelj in blaginik s. Drame. Upati je, da bo novi odbor kot doslej tudi v bodoče deloval za enotnost med krojaškimi pomočniki in pomočnicami na našem krojaškem področju. Podružnica šteje 48 rednih članov, kar znači, da so krojaški pomočniki in pomočnice v Kranju in bližnji okolici organizirani skoro stotodstno. Le tako naprej in nadaljnji uspehi ne bodo izostali!

Molk »Gorenca« o izidu volitev obratnih zaupnikov. Dočim ima »Gorenec« večkrat polna usta »socialnega čuta« in »sodobne borbenosti« za pravice delavstva, je sedaj prešel molče celo volitve obratnih zaupnikov, ki so ena najvažnejših ustanov za zaščito delavskih pravic.

JESENICE

Tako je prav! Kakor poročajo, je podružnica Narodne strokovne zveze na Javorniku razrešila g. Franca Kralja, tov. del. pri KIDU. —

Birma na Jesenicah. V nedeljo, dne 21. t. m. se je vršila na Jesenicah birma. Birmancev je bilo baje preko 850 (birma se vrši vsakih šest let), od teh jih pa baje preko 200 ni dobilo botov. Birma je dandanes za marsikoga hudo finančno vprašanje.

Volitve obratnih zaupnikov pri KIDU se še niso vršile, ker niso bile do dneva odložitve niti razpisane. Predsednik volilnega odbora je želel datum 31. maja t. l., pa ta termin se ni bil potrjen. Tako se bodo volitve vršile v novem roku od 15. julija do 15. avgusta.

SEVNICA OB SAVI

Za delavske zaupnike so bili izvoljeni samo naši sodrugi.

Tudi v podjetju »Jugotania« so se vršile dne 12. maja volitve obratnih zaupnikov. Imeli smo samo eno listo in sicer listo svobodne strokovne organizacije Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije. Izvoljeni so bili 4 zaupniki, ki so res pravi delavski zastopniki. Naše delavstvo zaupa samo onim, ki so res voljni delati za dobrobit delovnega ljudstva.

Zrtev dela. 44 let star strojnik Anton Štalc je čistil bazen kopališča »Ilirija«. Po nesreči je prišel s kazalcem desne roke v stik z vodom visoke električne napetosti. Ko so drugi opazili nesrečo, so takoj prekinili tok in Štalcu priskočili na pomoč. Toda pomoč je bila zaman. Štalc je umrl. Vse telo je bilo, kakor da se ni nič zgodilo, samo kazalec desne roke je bil ožgan.

Novo društvo »Vzajemnosti« se bo ustanovilo v Mostah, ki so nekdo tvorile samostojno občino, zdaj pa spadajo pod veliko Ljubljano. Pravila so že vložena. Novo društvo je potrebno, ker bi bilo za ljubljansko

društvo preširoko področje, če se hoče res dvigniti kulturno delo v tako izrazitem proletarskem predmestju, kakor so Moste.

Kako je bilo pri volitvah obratnih zaupnikov pri cestni železnici v Ljubljani? »Jutro« poroča: »Značilen je primer, ki se je zgodil pri Električni cestni železnici v Ljubljani, kjer je volilo 178 uslužbenecov. Ti uslužbenci imajo namreč svojo strokovno organizacijo, poleg nje pa obstaja tudi podružnica ZZD. Pri volitvah (ki so tajne) pa je dobila ZZD le 27 glasov in enega zaupnika in še tega z ostanom, dočim je ostala skupina dobila 160 glasov in pet zaupnikov.

MARIBOR

67. letni občni zbor Hranilnega in posojilnega društva delavcev v Mariboru. V nedeljo, dne 21. t. m. se je vršil v Gambirnovi dvorani 67. redni letni občni zbor Hranilnega in posojilnega društva delavcev v Mariboru. Poleg običajnih poročil predsedstva in drugih funkcionarjev ter kontrole so bila na občnem zboru sprejeta tudi nova pravila in pravilnik v smislu novega združnega zakona. Občnemu zboru je predsedoval zadr. Ingolič, ki je podal tudi obširno poročila načelstva, za nadzorstvo je poročal zadr. Brauchardt, pravila je prečital in tolmačil zadr. Ternovšek, pravilnik pa je prečitala zadr. Kager.

V debato je poseglo mnogo združnikov, ki so razpravljali o poslovanju zadruge, novih pravilih, pravilnikih itd. Dosedanjemu načelstvu je bila na predlog nadzorstva soglasno podeljena razrešnica. Pri volitvah novega upravnega odbora so bili izvoljeni po večini dosedanji odborniki z združnikom Ingoličem kot predsednikom na čelu. — Zadruga šteje 1649 članov; pri bilančni vsoti 5 milijonov dinarjev izkazuje hranilnica din 44.000 prebitka v letu 1938, ki je bil dodeljen rezervnemu skladu. — Skupni denarni promet je lansko leto znašal nad 10 milijonov dinarjev. Hranilni vlog ima zadruga 5 milijonov dinarjev, isto toliko je dala tudi posojila. Ta denarni zavid je bil tudi v najhujši gospodarski krizi likviden in je redno izplačeval hranilne vloge. Na občnem zboru je bilo na predlog načelstva sklenjeno znižati obrestno mero za posojila in sicer znaša odslej za vknjižena posojila obrestna mera 7 odst., za menična posojila pa 8 odst. Za vezane hranilne vloge plačuje hranilnica po 5 odst., za hran. vloge na takojšnjo odpoved pa 4 odst. obresti, rentnino plačuje zadruga sama. Pred 67. leti je pešiča zavednih delavcev v železniški delavnici ustanovila delavsko hranilno društvo, ki se je v teku let razvilo v močno zadržno hranilno delavcev in nameščenecv.

3. redni občni zbor podružnice Saveza gradjevinskih radnika Jugoslavije v Mariboru. Vse pokazal, da podružnica marljivo deluje. Visoka zavednost članstva je prišla do izraza v številnem obisku občnega zbora. Občni zbor so pozdravili: za K. M. O. s. Vidovič, ki je v kratkih a pomembnih besedah orisal borbo vsega zavednega delavstva, zlasti pa stavbincev, ki tvorijo danes eno največjih podružnic v Mariboru. Izrazil je upanje, da si bodo, ako bodo še naprej trdno povezani.

si pridobili še novih pravic. Za Splošno delavsko strokovno zvezo je govorila s. Greti Krump, ki je želela za svoja izvajanja še posebno pohvalo vsega stavbinskega delavstva. Potem so pozdravili občni zbor za usnarje s. Komes Marjo, za kominarje s. Pešec, za frizerske pomočnike in pomočnice s. Terpinec Rudolf, za živilce s. Jazbinšek, za Del. kult. zvezo »Vzajemnost« s. Zidanšek in za podzvezo s. Tratar. Vsi so izražali željo in potrebo po skupnosti in složnemu delu za dobrobit vsega delavstva. Organizacija uživa zaupanje stavbinskega delavstva in simpatije vseh ostalih organizacij. Pri volitvah je bil izvoljen stari odbor s. Klauznerjem na čelu. Vsem stavbinskim delavcem, ki se stojite izven organizacije, ki je edino prava zaščitnica vsega stavbinskega delavstva velja naše vabilo: pristopite! Kolikor moči, toliko pravic. Družnost! — Stavbinski delavci.

Mariborsko gledališče. Sreda: zaprto. Četrtek ob 20. uri: »Pigmalion«, Red D.

Slabo stavbeno sezono je pričakovati letos v našem mestu. Doslej gradijo v mestu samo štiri večje stavbe in sicer stanovanjsko hišo na Ruški cesti, dalje Scherbaumovo stavbo v Kopališki ulici, stanovanjsko hišo na vogalu Cankarjeve in Askerčeve ulice ter stanovanjsko hišo dr. Sedaja v Dvořakovi ulici. Slabo stavbeno sezono bodo predvsem občutili stavbinski delavci, ki so navezani le na zaslužek v teku poletnega časa, dočim so pozimi brezposelni in brez podpor, ker so kot sezonski delavci izločeni od prejemanja brezposelne podpore v nesezonskem času, čeprav v sezoni plačujejo prispevke za borzo dela.

Pripurorčljivo bi bilo, da tudi Zveza stavbnega delavstva takoj zaprosi ministra za socialno politiko za podporo, da bo pozimi lahko nudila primerno podporo svojim članom stavbinskim delavcem in njihovim družinam.

Radi nalivov je Drava silno narasla. Po Dravi plava mnogo hloedov, desk in tesanega lesa, ki ga revni obrežni prebivalci lovijo in spravljajo, čeprav se izpostavljajo smrtni nevarnosti.

Na zborovanju Protituberkulozne lige, ki se je vršilo minuli petek v dvorani Delavske zbornice je bilo sklenjeno, da se bo letošnji protituberkulozni teden vršil od 4. do 10. junija t. l.

Koncert »Jadrana«, ki se je vršil v proslavo 20 letnega obstoja društva, je privabil lepo število ljubiteljev pesmi. »Jadrana« je v vseh 20. letih z vnemo gojil narodno in umetno pesem ter prirejal v Mariboru in podeželskih centrih koncerte in druge javne nastope in tako sejal ljubezen do lepe pesmi v najširših plasteh naroda. Zbor, ki ga z večšo roko in priznano vztrajnostjo vodi dirigent Vrabc, razpolaga s krepkimi in zvnečnimi basi, a manj uglajenimi tenorji, je glasovno uravnan in lepo discipliniran. — Program je obsegal umetne pesmi novejšega datuma, poleg najnovejših in več narodnih pesmi. Prednašanje je bilo lepo usmerjeno, zbor je zaživel posebno v pesmih, ki se prilegajo usesu in srcu, dočim niso novejša skladbe našle odmeva v poslušalcih. Pri koncertu je sodeloval solist g. Kamušič s tremi solo-točkami in dosegel s svojim lepo donečim glasom popoln uspeh.

Premalo zdravnikov na deželi. Prijatelj našega lista nam piše: Nedavno mi je obolel viničar. Potem je za silo okrevaj. Koncem preteklega tedna pa se mu je bolezen ponovila. Dobil je visoko vročino in ker je izgledal tudi sicer precej slab, sem šel iskat zdravnika, da bi prišel pogledat na dom. Bilo je v nedeljo in slabo vreme. Obiskal sem par zdravnikov in jih prosil za pomoč. Vsem sem ponudil, da jih z avtomobilom zapeljem na viničarijo in seveda tudi plačam obisk. Toda zaman. Ob takem vremenu ni hotel nihče z doma. Naposled sem sam nakupil neklih zdravil, o katerih sem si mislil, da bi lahko pomagala bolniku in sem mu jih zanesel. Ta primer nam kaže, kako slabo je organizirana zdravstvena služba na deželi in kako potrebno bi bilo to vprašanje enkrat temeljito urediti.

Pod vlak se je vrgel 45 letni opekarniški delavec Franc Salamon v bližini predora pred Plesnico. Kolesa lokomotive dunajskega brzovlaka so nesrečno jeza popolnoma razmesarila.

Pri delu se je ponesrečil tekstilni delavec Mirko Ornik. Zdravi se v tujakšnji splošni bolnici.

LAŠKO

Cestni podvoz nasproti pokopališča. Že zadnjič smo omenili nujnost poglobitve naših cestnih podvozov. V kratkem času smo doživeli pri tem podvozu dva skrajno žalostna pojava

V mesecu marcu je vozil v Celje težak tovorni avto lesno oglje, pa so morali delavci preložiti voz, ker ni mogel pod nizkimi travverzami skozi. Drug žalosten slučaj se je zgodil nekemu šoferju tovornega avta, ki je imel na vrhu steklena okna, ki so se ob udaru ob travérze popolnoma razbila. Skrajni čas je, da se ta podvoz z odlokom oblasti takoj poglobi.

Kako je z dolgovi naše občine? Dolg na vodovodu je nastal 18. julija in 17. novembra 1928, v iznosu din 1.200.000 — ter je do sedaj plačanega že din 486.569.— (ostane še din 713.431.78). Posojilo je odobril oblastni odbor v Ljubljani pod št. 14.416 in 24.233 iz l. 1928. Dolg na asfaltiranju laških ulic je nastal leta 1931, v iznosu din 1.030.785.—, na odplačilo privatnikov je padlo din 257.696.50, a dolga je še danes din 425.393.38.— Skupni dolgovi še znašajo din 1.138.825.16.

RUŠE

Občni zbor zadružne elektrarne se je vršil v nedeljo. Iz poročil odbornikov se ni moglo ugotoviti dejansko stanje in delovanje te zadruge, ker je ves čas vladal tak truš in prepir, da se ni niti dobro čulo, kaj je kdo govoril. Ker je na vrsti elektrifikacija Ruš, ki bo zahtevala precej stvarnega in načrtnega delovanja za pravilno izvedbo teh del, je želeli, da bi dobili člani naknadna pojasnila, če ne drugače pa na izrednem občnem zboru, ki bo odgovarjal namenom zadružne misli. Zakon o delniških družbah ima precej ostra določila, ki jamčijo za miren potek občnih zborov. Škoda, da zadružni zakon ne pozna sličnih določb.

Parno žago g. Glaserja Viktorja je kupil g. Kaudek. Prejšnji lastnik je plačeval minimalne mezde din 2,75 na uro in še dodal kurivo, zemljišča ter stanovanja delavcem. Vse to je sedaj odpadlo. Novi lastnik g. Kaudek plačuje din 2,50 na uro, kar ne dosega minimalnih mezd. Na tej žagi je uslužben kot delovodja g. Plevnik, ki je tudi obč. odbornik in član socialnega odseka občine Ruše. Ta gospod se je menda zelo zavzel za zvišanje mezd delavcem. Pričakovati je, da bo tudi še sam pojasnil kako je s to zadevo.

Poročali smo že o podaritvi občinske parcele fantovskemu odseku. Davkoplačevalci so naslovili na bankso upravo priziv, sklicujoč se, da je prizadeta parcela namenjena za stavbišče bodoče žužnice. Da se ta spor med občino in davkoplačevalci likvidira, je, kakor se čuje, baje g. Ferk Rušane prisenetil z novico, da bo vrnil parcelo, ki je bila že preje last prosvetnega društva temu društvu nazaj, odnosno sedaj fantovskemu odseku. Nas bi to iskreno veselilo.

Voda uničuje!

Deževje, ki je zajelo vso državo koncem preteklega tedna je napravilo ogromno škodo in povzročilo strašno razdejanje v celi vrsti krajev in okrajev.

V vsej Sloveniji so poplave, ki so zlasti občutne v dolinah večjih rek: Save, Drave, Krke in Savinje. Vodostaji so kazali zadnje dni po dva metra nad normalo. Na stotine hektarjev plodne zemlje je poplavljen in uničen posevki ter košnja.

Poplava v Vuzenici

je napravila precej škode, ker je voda odnesla betonski most, ki vodi vzporedno z železniškim mostom na cesti Vuzenica—Muta. Most so podrl hodi in drevje, ki ga je prinesel narasli potok izpod reber Velike Kope. Z bližnjih lesnih skladišč je voda odnesla več vagonov lesa.

Mesto Samobor opustošeno.

Nad Samoborom se je v nedeljo popoldne utrgal oblak. Mahoma so začele naraščati vode in od vseh strani dreti proti mestu. Ulice so bile takoj pod vodo, ki je pričela vdirati v hiše, da je ponekod stala meter visoko. V postnem poslopiju je voda podrli telefonsko centralo in zalila tudi električni transformator, tako da je bilo mesto brez luči in spoja z zunanjim svetom. V valovih je zginil tudi kameniti most. Voda je odnesla po 150 kg težke skale nad 100 metrov daleč in jih odložila na mestnem trgu.

Za pomlad dospeli klobuki v najnovejših fasonah, sportne kape, triko-srajce, kravate ter damsko perilo, bluže, nogavice itd. kupite najugodneje v modni trgovini August Hedžet, Maribor, nizke cene! Kvalitetno blago!

O izobrazbi in vzgoji

Povojna doba vsak dan bolj kaže, da v izobrazbi in vzgoji nekaj ni prav. Drugi seveda pravijo, da je vse prav in v redu. Če pa se ozremo po svetu, vidimo, da človek prenehava biti individualni in človek. Brez glave in brez čuta drvi tja v svet, kakor kolo, ki ga spustimo z vrha hriba v dolino, kjer se polomi in zdrobi. V vzgoji torej le nekaj ni prav. Zaradi tega menimo, da bi bilo treba vzgojo nasloniti na druge elemente, kakor je naslonjena danes. Vzgojati bi morali v šoli in izven šole individualij predvsem, v drugi vrsti pa človeka. Današnja vzgoja ne sloni na realizmu in ne na filozofiji in logiki, ki ustvarja sa-

mostojnega človeka, ki nekaj razume in zna presojati, kaj je prav in dobro. Današnja vzgoja je podobna dresuri v psihopatičnem oziru, ker tako vzgojo rabi — doba, ki vodi človeštvo v socialno in kulturno propast. Človeštvo postaja po tej vzgoji tolpa brez misli, brez duha in brez individualne volje. In taka človeška masa ne more biti sposobna za pozitivno, to je individualno konstruktivno življenje. Zato propadamo. Ne očitamo šoli ničesar, ker je sistem močnejši. Ali na delo je treba, da se to strašno zlo čimprej odpravi. Pedagogi na nože!

iz češke

Češko-slovaško glasilo v Parizu. Majnika je začel izhajati v Parizu tednik »Češko-slovensky Boj« kot osrednji list inozemskih Čehov in Slovakov. Redakcija in uprava ima naslov: Paris VIIe, 18 Rue Bonaparte, in izhaja v zgodovinski hiši, kjer so bili v svetovni vojni položeni temelji Češkoslovaške republike. Kakor izhaja iz poročila štev. 2 tega lista, se je vršil nedavno v Parizu manifestačni zbor Čehov in Slovakov v Franciji, na katerem je govoril med drugim tudi bivši češkoslovaški poslanik v Parizu, dr. Osusky. S kongresa so poslali pozdrav prezidentu Lebrunu, ministrskemu predsedniku Daladierju ter češkoslovaškemu odborom v raznih drugih državah. Pismeni pozdrav je poslal tudi dr. Beneš iz Amerike.

Zastoj v tiskarnah. Iz Prage poročajo, da zaposelnost v tiskarnah stalno pada in je tako dosegla nezaposelnost grafičnih uslužbencev najvišje stanje. Vlada je vsled tega odredila po dogovoru delodajalcev in uslužbencev, da se najmanj za eno leto naprej ne sme sprejemati nobenih vajencev v tiskarne, a v prihodnjih treh mesecih lahko delajo tiskarne samo 40 ur tedensko, ne smejo pa v tem času nikočar odpuščati.

Javna prošnja. Nameravam si urediti majhno delavnico, ker pa mi primanjkuje denarnih sredstev za nabavo najnujnejšega orodja, upam, da najdem dobrotnika, ki bi mi nudil pomoč s posojilom din 5000, katere bom odplačeval po obrokih tedensko najmanj din 50 z 10 odst. obrestmi. Pod »Vedno hvaležen« na uredništvo »Delavske Politike«.

Javna prošnja. Vojni invalid, brez roke in s pohabljenim nogi, 80 odst. delanezmožen, z veččlansko družino, se radi pomanjkanja znanstva obrača na vse, ki imajo denar, pa ga trenutno sami ne potrebujejo, s prošnjo, če bi se našel kateri, ki razume težnje sotrpina in človeka, ki je v svetovni vojni zgubil svoje zdravje in ude, da bi mu pomagal lajšati gorje in mu posodil din 30.000, katere nujno rabi kot obratni kapital za nabavo vseh monopolskih in taksnih predmetov, ki jih po določilih monopolnega zakona in pa finančne uprave mora imeti v sicer dobrodošli trafiki. Najeto in zapužano posojilo bi vračal letno po dogovoru do din 10.000 in sicer v mesečnih enakih obrokih iz dohodkov kakor tudi z državno priznane invalidsko pokojnino. Cenjene ponudbe prosim nujno na upravo lista pod »Varna nalozba in vedno hvaležen«.

Pletenine iz lastne pletarne

na željo tudi po meri. Rokavice, nogavice, svileno perilo vse za birmo. Krojaške potrebščine itd. najceneje pri

„Lia“

Maribor, fleksandrova cesta 19

Zadnje vesti

Halifax in Bonnet sta se iz Ženeve vrnila v Pariz.

Novi sovjetski poslanik je dospel iz Moskve v Pariz.

Pogajanja s fašisti v Pragi se nadaljujejo. Avala poroča: Fašisti hočejo v vlado. Moravski fašisti pa so Gaydo odstavili in postavili za vodjo nekega hotelirja. V Brnu so češki fašisti imeli zadnje nedeljo neke manifestacije, dočim se ostale prireditve niso mogle vršiti.

Neka ameriška podmornica je že 24 ur neuprehoma pod vodo. Vendar ni nevarnosti, da bi mornarjem zmanjkalo zraka.

Mariborsko gledališče

Hollywood.

Pri tej ljubezenski zgodbi iz filmskega mesta Hollywooda, ki jo je napisal Poljak Roman Niczwiarowicz, je novo in neobičajno samo okolje, filmsko umetniško življenje z vsemi svojimi boji. Iz tega zunanjega okvirja se povzpeneja v zasnovi in zapletku povsem običajna ljubzenska tragičnokomedija, ki jo je pa pisatelj zgradil z dobrim okusom in z veliko ljubeznijo do stvari. Nekoliko moti ob koncu le nenadno srečno zaključje, ki sicer ustvari povsem zadovoljivo rešitev, pravi »happy end«, a ni v psihološkem zapletu snovi pripravljeno in utemeljeno. Igra, ki sloni samo na štirih osebah, od katerih pa je še četrti odmerjen le skromen delež, je v igralskem oziru trd oreh in zahteva močnih umetniških osebnosti. Naša vpriporitev, ki jo je izdelal g. J. Kovič, igre sicer ni do skrajnih možnosti izčrpala, a je postavila na oder prijeten in verjeten izrez iz filmskega življenja. Dogajanje je dobro podpiral okusni zunanji okvir. Mary in Jack, oba mlada filmska igralca, sta našla v g. Rasbergerjevi in g. Verdniku kar najprimernejša oblikovalca. Sveža in smiselna igra obeh se je strnila v posrečeno, ubrano celoto. Tompson je s svojo neskladnostjo in neresničnostjo težek oderski problem, ki ga tudi g. J. Kovič ni povsem zadovoljivo rešil. Podal ga je z zagrizeno resnostjo in mrko zaprtostjo, daši mu je pisatelj namenil tudi precejšnjo mero bučne, hrupne teatralike. Z odlično zaščrto igro je nakazal g. Crnobori Mac Nielsa.

LJUDSKA SAMOPOMOČ

v Mariboru, reg. pom. blagajna

znana domača zavarovalna ustanova v Dravski banovini, ki plodonosno deluje že od leta 1927 in je izplačala tekom obstoja nad 37 milijonov din na pogrebnišah in doti.

Zavaruje za pogrebno zdrave osebe obeh spolov od 17. do 70. leta do največ din 10.000 — in

za otro mladoletne od 1. do 16. do največ din 25.000 — plačljiva ob dohodu 21. leta.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO IN BREZOBVEZNO POJASNILA

KULTURA

Dr. Kurt Loewenstein umrl, v noči od 10. na 11. maj je umrl v emigraciji v Parizu velik socialist in vzgojitelj dr. Kurt Loewenstein. — V bivšem nemškem parlamentu je zastopal kot socialno demokratiški poslanec berlinske delavce. V proletarskem predmestju Berlina, v Neuköllnu, kjer je bil šolski svetnik, je organiziral vzorne vzgojne naprave, ki so bile ponos socialistov. Loewensteinu je bil socializem in pred vsem pa socialistična vzgoja življenjsko delo. Bil je nekoč predsednik socialistične kulturne zveze in socialističnega učiteljskega združenja. Od njene ustanovitve dalje je vodil socialistično vzgojno internacionalo (Sozialistische Erziehungsinternationale). Delavska mladina v vsej Evropi ni imela večjega prijatelja kot je bil on. Ko je živel v emigraciji, ni nikoli mroval, trdno je veroval v novo vstajenje socializma. Ko je bil še pred dobrimi štirinajstimi dnevi na pokopališču Pére Lachaise navzoč pri blagoslovitvi spomenika Otonu Bauerju, nikdo ni verjel, da je že zapisan smrti. Socialna demokracija je s smrtjo dr. Kurta Loewensteina zgubila moralno, kulturno in politično moč odlične kakovosti.

Književnik Ernst Toller mrtev. Znani nemški književnik Ernst Toller, ki je živel v emigraciji, je te dni izvršil v New Yorku samomor. Rojen je bil 1. decembra 1893 v Samočinu v Nemčiji in se je v povojni nemški republikli udeleževal tudi kot politik in pristaš nemške komunistične stranke. Spisal je mnogo dramatskih in leposlovnih del.

Književnost

Edina slovenska delavska družinska revija je »Vzajemna Svoboda«, ki izhaja redno me-

Delavski pravni svetovalec

Mizar pod tujim imenom (Mežiška dolina)

Vprašanje: Že dalj časa delam kot mizar brez obrtne pravice in so mi sedaj vsled prijave orožniki rekli, da moram v kratkem dobiti dovoljenje. Ali bi lahko dvignil obrt nek moj znanec, ki je drugod v službi in bi jaz delal pod njegovim imenom?

Odgovor: Izvrševanje obrti pod tujim imenom je prepovedano. Kljub temu se seveda večkrat tako dogovorijo mojstri in pomočniki, pa tudi večja podjetja, da upravičenec prijavi obrt pod svojim imenom, po medsebojnem dogovoru pa ga drugi izvršuje na svoj račun. — Ako Vašemu znancu ne bo škodovalo v službi, da bo imel v Vašem kraju prijavljeno obrt, potem se z njim lahko dogovorite glede takšnega načina izvrševanja obrti. On bo pa pred oblastjo odgovoren za vse davščine in druge javne dajatve.

Domovinska pravica (Maribor)

Vprašanje: Bivam že 10 let stalno v Mariboru in sem bil v tem času le en mesec odsoten ter takrat tudi policijsko odjavljen. Ali lahko kljub temu zaprosim za domovinsko pravico?

Odgovor: Za domovinsko pravico lahko zaprosi vsakdo, ne glede na to koliko časa biva v neki občini, seveda je v tem slučaju več ali manj odvisno od dotične uprave ali hoče prisilca sprejeti v občinsko zvezo ali ne. Kdor pa biva v neki občini stalno najmanj 10 let, postane že po zakonu član dotične občine, ki njegovega članstva sploh ne more odkloniti. — Kaka prošnja v tem primeru niti ni potrebna, ker postane prebivalec avtomatično član občine. Zakoniti 10 letni rok tudi za Vas ni bil prekiniten, če ste bili samo en mesec odsotni in policijsko odjavljeni, ako ste šli v drug kraj z namenom, da ostanete tam le začasno in da se potem zopet vrnete.

Nakup hiše (Ljubljana)

Vprašanje: Kupila sem že več kot pred letom dni hišo, vendar s prodajalcem nisva sklenila kupne pogodbe, na podlagi katere bi se bila lahko vknjizila. V hišo pa sem se vselila, dasiravno je nisem še v celoti izplačala. Prodajala sem opazila, da je v hiši marsikaj pomankljivo napravljeno, ker jo je prodajalec, ki je zidarski mojster, zgradil samo zato, da jo proda. Z ozirom na razne hibe je hiša precej manj vredna od zneska, za katerega sem jo jaz prevzela. Ali lahko naknadno dosežem kako znižanje kupnine?

Odgovor: Prodajalec hiše Vam po zakonu jamči, da je hiša taka kot se običajno lahko domneva pri novih hišah. Če so v hiši razne pomankljivosti, ki pri novih hišah ne smejo biti, lahko od prodajalca zahtevate, da jih na svoje stroške popravi ali pa, da Vam kupnino primerno zniža. Če tega noče pristovoljno, ga morate tožiti. Tožbo je treba vložiti v treh letih odkar ste hišo kupili.

Poskodba v letu 1913. (Litija)

Vprašanje: Leta 1913. sem se poskodoval na delu v gozdu graščaka Abfalterna in sem od takrat naprej nesposoben za delo ter me ima sedaj g. P., ki je naročnik »Delavske Politike«, iz usmiljenja pri sebi. Moji starši pred leti niso mogli doseči nobene odškodnine za me in bi rad vedel, če je še sedaj kaka pomoč?

Odgovor: Odškodnina se lahko žal zahteva le v 3 letih od takrat, ko se je nesreča zgodila in je sedaj vse zamujeno. Poskusite iti na uradni dan na sodišče in predlagajte, da se dotičnega graščaka vabi k poskusu izvensodne poravnave, da Vam morda pristovoljno kaj pomaga v življenju ali pa prosite za posredovanje občine. Če je bil delodajalec kaj kriv na Vaši nesreči, bo morda že iz socialnega čuta kaj prispeval.

Splošno konzumno društvo POSAVJE

v ZAGORJU ob Savi r. z. z o. z.

*

Prodaja svojim članom v prodajalnah Zagorje in Loke vedno sveže in prvovrstno blago po najnižjih dnevnikih cenah. Član zadruge lahko postane vsak, ki plača Din 2.50 v pisnini in Din 50.— deleža. — Pristopajte k zadrugi, ki bo postala tudi Vaša last in od katere imate le dobiček!

MALI OGLASI

Naši čitatelji kupijo najcenejše pri naših inserentih!

Franc Kormannov nasl. Karl Ragg
Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

FRANC REICHER, MARIBOR
Tržaška cesta 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnikih cenah. Hitra izdelava.

„FOX“ terpentin-krema je nenadkriljiva

Vazelin in pravi gumitran Vas varuje v snegu dežju in blatu najbolje pred prehladom.

Kdor hoče dobro kavo pit mora h

„KAVALIRJU“

iti. „Kavalir“: specialna trgovina za kavo, čaj in čokoladne specialitete.

Priporoča se

ŠPECERIJSKA TRGOVINA

Delavski dom t. t. t. o. t.

Maribor, Frankopanova ulica 1.

ZIDAJTE POCENI!

Nosilce, betonsko železo, ograje, cevi, vsakovrstno okovje dobite zelo poceni, rabljeno ali vendar zelo dobro ohranjeno pri tvrdki

Justin Gustinčič, Maribor,
Tattenbachova ul. 14 in Ptujško Tržaška cesta.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pečivo iz Delavske pekarni v Mariboru. Telefon št. 2324